

IN MEMORIAM

Algimantas Merkevičius (1933 12 20 – 2014 01 17)

Algimantas Merkevičius gimė 1933 m. gruodžio 20 d. Strielčiškių kaime Vilkaviškio r., valstiečių šeimoje, kurioje dar augo vyresnis brolis ir sesuo. 1941 m. pradėjo lankyti Parausių pradžios mokyklą, kurią baigė 1944 m. 1945 m. šeimai persikėlus gyventi į Pilviškius (Vilkaviškio r.), Algimantas mokslus tęsė ten. 1955 m. jis įstojo į Vilniaus universiteto Istorijos–filologijos fakulteto istorijos specialybę, III kurse pasirinko archeologijos specializaciją. Dar būdamas studentas nuo 1959 iki 1960 m. Algimantas dirbo Vilniaus miesto kraštotyros muziejuje.

1960 m. A. Merkevičius baigė Vilniaus universitetą ir pradėjo dirbti Lietuvos mokslų akademijos Istorijos instituto Archeologijos skyriuje jaunesniuoju moksliniu bendradarbiu. Čia jis iškart įsitraukė į skyriaus gyvenimą – aktyviai dalyvavo skyriaus organizuojamose mokslinėse žvalgomosiose ir stacionariose ekspedicijose. Pradžioje jis domėjosi Užnemunės piliakalniais, tačiau P. Kulikauskui perėjus dirbti į Vilniaus universitetą ir tęsiant jų kasinėjimus, pradėjo kaupti, analizuoti žalvario amžiaus dirbinių tipologiją, jų chronologiją, o nuo 1967 m. susidomėjo žalvario dirbinių spektrinės analizės tyrinėjimais. Tuo tikslu 1967–1968 m. stažavosi TSRS mokslų akademijos Archeologijos institute Maskvoje, kur mokėsi žalvario dirbinių spektrinės analizės tyrimų metodo. Remiantis šiuo metodu galima bent iš dalies nustatyti žalvario kaip žaliavos kilmę, vietinių meistrų žalvario žaliavos gamybą bei tokių dirbinių gamintojų išmonę.

Nuo 1974 m. instituto Archeologijos skyriuje įkūrus ūkiskaitinių darbų grupę ardomų archeologinių paminklų tyrinėjimui, Algimantas aktyviai įsijungė į jos darbą, tyrinėjo 10 ardomų archeologinių paminklų. Nuo 1993 m. dirbdamas Pilių tyrimo centre „Lietuvos pilys“ archeologu specialistu (1993–1996 m.), dalyvavo Medininkų (Vilniaus r.) piliavietės, Vilniaus Žemutinės pilies teritorijos tyrinėjimuose. 1961–1992 m. jis tyrinėjo 12 piliakalnių, 7 kapinynus, 2 pilkapius, Telšių senamiestį. Svarbiausi jo tyrinėti paminklai – Eketės, Vaitiekūnų, Kurmaičių piliakalniai, Sauginių, Genčų, Pribitkos kapinynai šiandien yra reikšmingi pažįstant atitinkamų laikotarpių ir regionų baltų gentis. Algimantas buvo gerai įvaldęs įvairių archeologinių paminklų tyrinėjimo metodus, todėl tyrinėjo labai dalykiškai, kruopščiai, ir jo parengtos tyrinėtų paminklų ataskaitos konkrečios, aiškios, išsamios.

Algimanto Merkevičiaus kaip ir daugelio kitų Lietuvos archeologų indėlis į mokslą dvejopas. Bene svarbiausias jis yra tiriant senąją bronzą, anuomet vadintą žalvariu. Spektrinės analizės žalvario dirbinių iš įvairių Lietuvos archeologinių paminklų tyrinėjimų duomenys apibendrinti septyniuose jo straipsniuose, kurie iki šiol yra pagrindiniai kalbant apie bronzos metalurgiją Lietuvoje. Analizių buvo padaryta kur kas daugiau, galvota ir apie disertaciją šia tema. Deja, įsitraukus į ūkiskaitinius darbus tyrimai šioje srityje sulėtėjo, o turima aparatūra paseno. Iš jo tyrinėtų paminklų plačiau paskelbta tik Sauginių kapinyno ir Kalnelio komplekso tyrimų medžiaga, apie kitus pasirodė tik informacinio pobūdžio straipsneliai.

1997 m. išėjęs į pensiją A. Merkevičius aktyvioje archeologinėje veikloje nebedalyvavo. Mirė 2014 m. sausio 17 d., palaidotas Rokantiškių kapinėse Vilniuje. Kolegos Algimantą prisimena kaip draugišką, ramaus būdo, korektišką darbuotoją, visada linkusį patarti, padėti kitiems. Toks jis ir išliks jį pažinojusių atmintyje.

Jonas Stankus,
Gintautas Zabiela